

Станіслава Миронюк
доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА СЕРВІСНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПОСЛУГ

В статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» вперше з моменту створення національної моделі поліції (міліції) визначено правові засади оцінки ефективності діяльності поліції, зокрема закріплено основний критерій такої оцінки – рівень довіри населення до поліції, оцінка якого проводиться незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [1].

Відповідно до даного порядку основними принципами проведення оцінки є об'єктивність опрацювання інформації про роботу органів і підрозділів Національної поліції, системність оцінювання якості їх роботи. Об'єктами оцінки є: рівень задоволення потреби населення в поліцейських послугах; процеси, що відбуваються в системі Національної поліції, та характеристики і результати її діяльності. Оцінка проводиться незалежною соціологічною службою на підставі укладеного відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» договору з Національною поліцією з періодичністю: на загальнодержавному рівні - не рідше одного разу на рік на територіальному рівні - у разі потреби [2]. При цьому індикатори, за якими здійснюється проведення оцінки, визначаються МВС, Національна поліція при цьому визначає: питання, за якими проводиться дослідження рівня довіри відповідно до повноважень Національної поліції, визначених Законом України «Про Національну поліцію»; строки проведення оцінки; незалежну соціологічну службу, яка проводитиме оцінку у порядку, передбаченому Законом України «Про публічні закупівлі»; ступінь репрезентативності соціальних груп населення; отримує підсумкову аналітичну інформацію про результати проведення оцінки; враховує результати проведення оцінки у своїй діяльності; готує звіт про результати проведення оцінки та оприлюднює його на офіційних веб-сайтах МВС, Національної поліції та в інший прийнятний спосіб. На незалежну соціологічну службу, яка проводить оцінку ефективності діяльності поліції покладаються функції: підготовки програми проведення дослідження; видання опитувальника за визначеними Національною поліцією питаннями; проведення дослідження рівня довіри населення до Національної поліції; узагальнення та аналізу результатів дослідження; підготовки підсумкової аналітичної інформації про результати проведення оцінки; надання Національній поліції підсумкової аналітичної інформації про результати проведення оцінки.

Аналіз нормативно визначених підстав та процедур оцінювання ефективності надання поліцейських послуг дає можливість виокремлення ряду її вад: по-перше, індикатори, за якими здійснюється проведення оцінки, визначаються МВС а не активною громадськістю; по-друге, не визначено вимоги та процедури оприлюднення результатів оцінки, а головне не визначено процедуру врахування результатів оцінки в подальшу діяльність поліції та наслідки оцінки ефективності діяльності поліції, як позитивні так і негативні, які мають наступати в обов'язковому порядку, інше призводить до невілювання процедури оцінки ефективності діяльності поліції по наданню поліцейських послуг.

Нижче необхідно звернути увагу на критерії оцінки ефективності діяльності поліції. Так одним із основних критеріїв діяльності поліції в міжнародному розрізі є стан злочинності. Перекручування цього критерію за радянських часів привели його наступної інтерпретації – стану розкриття злочинів. В сьогоднішніх реаліях реформування Національної поліції основним критерієм оцінки діяльності поліції в міжнародному розрізі є рівень довіри населення до діяльності поліції, що разом з аналізом стану злочинності може дати об'єктивну картину оцінки ефективності діяльності поліції, однак знову ж таки відбувається його перекручування, що призводить до такої його інтерпретації – оцінки кількості скарг на діяльність поліції. Основною проблемою в цьому сенсі є так зване «кидання з крайності в крайність» та відсутності «золотої середини», а саме врахування всіх раціональних критеріїв оцінки ефективності поліції. В цьому сенсі погоджуємось з думкою І. Охріменко, який

вважає, що оцінка ефективності правоохоронної діяльності не має обмежуватися показником рівня довіри населення до поліції, що згідно з вимогами законодавства вираховується незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України (ч. 4 ст. 11). Адже до уваги має братися комплекс факторів (як об'єктивних, так і суб'єктивних), що загалом і визначає ефективність діяльності органів поліції в усіх її проявах [3, с.142]. Небеська М.С. робить висновок, що ефективна система оцінки діяльності поліції має бути багатовимірною, враховуючи безпосередні та кінцеві результати діяльності поліції, різні виміри її діяльності (запобігання злочинності, розкриття та розслідування злочинів, забезпечення порядку та безпеки, ефективність надання поліцейських послуг населенню, суспільна оцінка діяльності поліції) [4, с.96].

Як було звернуто увагу вище оцінка ефективності діяльності поліції громадськістю здійснюється за окремими критеріями, які вироблені світовою практикою громадського моніторингу за діяльністю поліції, найбільш вдалі приклади якої слід навести нижче.

Із запровадженням системи community policing у низці управлінь в якості показника ефективності діяльності почав використовуватись рівень задоволеності населення поліцейськими послугами. Найбільш поширеними альтернативними джерелами інформації для оцінки діяльності поліції є:

1. Дослідження громадської думки. Їх дані використовує приблизно третина місцевих департаментів поліції, проводячи їх щороку, зокрема для оцінки рівня латентної злочинності та оцінки громадською роботи поліції.

2. Анкетування осіб, що мали контакти з поліцією. Інформація, отримана цим методом, як правило, більш точно відображає якість роботи поліції, та дозволяє більш детально оцінити окремі напрями діяльності поліції (напр., анкетування водіїв щодо роботи дорожньої поліції, анкетування потерпілих, у тому числі від окремих категорій злочинів тощо).

3. Анкетування працівників поліції. Дана методика дозволяє оцінити стан моралі у підрозділі, виявити проблеми з управлінням, тощо.

4. Пряме спостереження. Передбачає дослідження спеціально підготовленими спостерігачами окремих аспектів роботи поліції або її наслідків (напр., спостереження за контактами поліцейських з громадянами у повсякденних ситуаціях, станом законності у проблемних районах міста тощо). Даний метод вважається ефективним для незалежної оцінки роботи поліції, однак, враховуючи необхідність спеціальної підготовки персоналу, є достатньо затратним.

5. Метод симуляцій. На відміну від попереднього методу, дослідники не є пасивними спостерігачами, а симулюють певні типові ситуації (напр., звернення до поліції із повідомленням про злочин). Разом з цим, даний метод залишається суперечливим, особливо йде мова про симуляції, що схиляють поліцейських до незаконних дій [5; 6, с. 19].

Підсумовуючи, зазначимо, що оптимізація взаємодії поліції з громадськістю в контексті правоохоронної діяльності має основну мету - надати нового імпульсу позитивним відчизняним практикам залучення громадян в поліцейську діяльність, які перевірені часом і підтримуватися суспільством і імплементувати передовий позитивний досвід діяльності поліцейських структур світу щодо форм, способів і процедур взаємодії громадськості з поліцією, який впроваджений в одній конкретно взятій країні, і який більш менш адаптований в тих країнах, які пройшли схожі з Україною етапи державності і показують перспективи свого розвитку.

Таким чином, на підставі зазначено вище запропонуємо ефективні критерії комплексної оцінки сервісно-обслуговуючої діяльності Національної поліції, які можна поділити на чотири блоки:

1. *Громадське оцінювання* шляхом соціологічного опитування громадян в тому числі через електронні сервіси за критеріями: швидкості та якості надання послуги за якою було звернення громадянина до поліції; стан та наслідки втручання поліції з її ініціативи в діяльність громадян при застосуванні превентивних заходів та заходів примусу; відчуття безпеки при спілкуванні з поліцією та у зв'язку з знаходженням поліцейського на території обслуговування; загальна юридична грамотність поліцейського та можливість ним надання першочергової юридичної допомоги; готовності громадян до допомоги поліції (припинення порушення, повідомлення про порушення, надання показань як свідок порушення);

2. *Оцінювання з боку бізнес-середовища* шляхом онлайн опитування за критеріями: повноти, оперативності та якості надання реєстраційних, дозвільних та ліцензійних послуг; якості забезпечення публічного порядку в межах діяльності юридичної особи, яка являє

собою публічне місце (ресторан, кафе, готель, офіс, торговий зал, майданчик чи павільйон та ін.); обізнаність про персональний склад поліцейських, які надають поліцейські послуги на території обслуговування (розміщення інформації про них на об'єктах господарювання); готовність сприяння поліції в наданні поліцейських послуг (додаткового розміщення камер спостереження, освітлення, обладнання місць для паління та ін.).

3. *Оцінювання з боку органів публічної влади та місцевого самоврядування* за критеріями: повноти, оперативності та якості надання поліцейських послуг, перед усім щодо охорони публічного порядку при масових заходах; якості забезпечення публічного порядку в межах діяльності юридичної особи, яка являє собою публічне місце (парки, сквери, транспорт, освітні заклади та заклади культури); обізнаність про персональний склад поліцейських, які надають поліцейські послуги на території обслуговування (розміщення інформації про них в об'єктах комунальної власності); готовність сприяння поліції в наданні поліцейських послуг (додаткового розміщення камер спостереження, освітлення, обладнання місць для паління та ін.).

4. *Самооцінка* сервісно-обслуговуючої діяльності поліції шляхом анонімного анкетування за критеріями: стану задоволеністю виконання державно владних функцій; наявності моральних, психологічних та службово-трудова ресурсів для несення служби в подальшому, стану фінансового, соціального та матеріально-ресурсного забезпечення діяльності та напрямків його покращення; стану ефективності менеджменту (керівників) підрозділів та їх рівня довіри серед персоналу.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст.379.

2. Порядок проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 58. Офіційний вісник України офіційне видання. 2018 р. № 16. Стор. 19. Ст. 552.

3. Охріменко І. Оцінка ефективності діяльності органів і підрозділів Національної поліції України: погляд на проблему. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 11. С. 139–144.

4. Небеська М. С. Оцінка ефективності діяльності Національної поліції України. Держава та регіони Серія: Право, 2019 р., № 4 (66). С.92-97.

5. Maguire, E.R. Measuring the performance of law enforcement agencies: Part 2. / Edward R. Maguire // CALEA Update Magazine. 2004. № 84. URL: <http://www.calea.org/calea-updatemagazine/issue-84/measuring-performance-law-enforcementagencies-part-2-2-part-article>.

6. Ben A. Vollaard Police Effectiveness. Measurement and Incentives. Santa Monica: RAND, 2006. P.12-19.

Оксана Мислива,

доцент кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент

Олена Лопасва,

старший викладач кафедри
тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОПТИМІЗАЦІЯ ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Стаття 46 Закону України «Про національну поліцію» дозволяє у виключних випадках використати або застосувати вогнепальну зброю як найбільш суворий захід примусу [1]. За умови ефективного застосування вогнепальна зброя дозволяє успішно діяти при затриманні правопорушника, захистити життя і здоров'я громадян, а також забезпечити поліцейському особисту безпеку. Водночас, цей поліцейський захід наражає правопорушника, оточуючих і самого поліцейського на смерть або тілесні тяжкі ушкодження за умов необережного чи непрофесійного поводження зі зброєю.